

Мечтата за по-добър живот в поезията на Никола Вапцаров

Публикувано от Simonsita на 09.03.2010

Мечтата за по-добър живот в поезията на Никола Вапцаров

Поезията на Вапцаров обгръща реалността в стремеж към необхватното – във времена, пространства, човешки превръщания. В тази поезия “работят” погледи в много посоки и времена, тече напрежението между социално и индивидуално битие, между реално и въображаемо, между изстрадано и мечтано.

През жестоките истини на едно грозно битие, в условията на нарастваща заплаха за човечеството от унищожителна война, Никола Вапцаров устремява мечтите си към едно друго бъдеще с непознати импулси и виталност, към една нова, действена романтика – брод към духовен и технически прогрес.

Парадоксално е, че точно тогава когато народите са притиснати от властни сили, се появява неговата поезия, в която се чувства духът на едно ново време, все още неясно, но желано заради възвишените му висоти. С ясен жест той отхвърля остарялата символика, в чиито корени прониква измамата на псевдотраяното в духовната култура, сваля маската на фалшиви рицари на човешките сърца, показва несъстоятелността в шаблонната красота, в бляскавата сивота, на изкуствената демонстрация под град от словесни фойерверки, предназначени за заблуда на мисълта на дезориентация на личността при търсене на идеалното. Вероятно за да застане на подобни позиции, той е има свое творческо и гражданско мъжество, така рядко срещано във всички времена. Имал е талант и смелост, воля и сили да погледне към вселената на Свободата с романтична устременост, с вяра, че ще дойде време за удивителна сплав от естетика и техника, на по-висша духовност, на откривателска страст. Виждал е неговите неговите очертания във въображението и сънищата си като мирно бъдеще на усъвършенствано човечество. И го е изразил в съвършен стих:

Романтиката е сега в моторите, които пеят по небето синьо..., демонстративно включил се като лирически “аз” в своята творба “Романтика”. Поет-мечтател, който чрез стихотворенията си Вапцаров се противопоставя на мизерията, участва в жестоката борба за съществуване, застава срещу всичко, което носи дъх на антихуманизъм. И мечтае за един друг живот “желан и нежен”. Много преди човечеството да прелети разстоянията и да се отправи към открития Космос, този български лирик изрази увереност, че това ще бъде факт, и помечта да приеме за себе си саможертвата в името на друг живот – мечтан, в който той изписва с главна буква. Въпреки романтичната нишка в творчеството му, Вапцаров си остава екзистенциален портрет, защото той формира философията си за живота в условията на абсурдност. Поезията е неговият начин за съпротива. Словата “живот” и “вяра” са ключът, с който можем да достигнем до неговите естетически, граждански – хуманистични идеи, разгърнати до степен на общочовешки обобщения. Ето как е изразил представата си за живота във “Вяра”:

...Със живота сме в разпра,

но ти не разбирай,

че мразя живота.

Напротив, напротив! –

Дори да умирам,

живота с грубите

лапи чилични

аз пак ще обичам!

Или пък в “Двубой”:

Ще изградим, с много пот, един живот желан и нужен и то какъв живот!

Поведението на Вапцаровия персонаж не се ограничава в затворено пространство, защото за него “сега” е мрак в преизподния, но то води и до излъчване, укрепващо волята за съпротива срещу злото в нравствен и социален смисъл. Това е простор, вековен, но и нов опит за реагиране, за състезание в антагонизма на Времето. НЕ блян, не сън, а действен глас и чрез него да се разчисти пътят на жигосаните към друго “утре” – без грозна гибел, без омраза, мъст и скверни думи и дела, без окаяни и злодеи. Такава е романтичната представа на поета за бъдещето, за една нова романтика, чрез която човечеството ще може да навлезе достойно в просторите на Вселената. Премавайки през мрачните кръгове на земния “ад”, без да се предаде, той набира мощ, която рефлектира в освобождаващата се от отчаяние душевност, набира широта в мислите и желанията,

устремен да ги постигне, той набира мощ, която рефлектира в освобождаващата се от отчаяние душевност, набира широта в мислите и желанията, устремен да ги постигне чрез натрупване на висша енергия, един свещен катарзис, за да се отърси от новите наслоения. По този начин поетът провокира въображението на читателя, води към друг духовен космос – към “утре”, което за нас е “днес” с всичките предизвикателства на новото хилядолетие. Вечната мечта за съвършенство, родена върху фона на много и драматични лични, обществени и международни катаклизми.

Уникалното във феномена Никола Вапцаров е, че той е могъл да погледне в бъдещето с вяра, да усети очертанията на утрешния човек който творещ в своята професионална област, който ще работи като поет – вдъхновено, с увлечение не само за себе си, но и за обществото. Самият той би желал, би имал смелост да се лее с реалността, да бъде един от готовите на саможертвен подвиг в името на прогреса, за един нов живот – песен. Идеята на поета намира ясен израз в стихотворението “Вяра”.

За него – Живота –

направил бих всичко, -

летял бих

със пробна машина в небето,

бих влезнал във взривна

ракета, самичък,

бих тичал

в простора

далечна планета ...

Самочувствието ще бъде високо, защото моторът, който пее горе, е създаден от него – Човека. Той е който подготвя живота – желан и нужен, бял, кристално чист.

Вярвал е, че жертвата не винаги означава край – тя може да покаже нови хоризонти в безграничното Време, а в успехите ще бъде вградена енергията, волята, излъчването на онези, които са изминали земния път без фойерверки, преминали през заблуди, преодолявали безброй колизии, страданията, но винаги вярващи в красотата, в свободата във всичките и измерения – материални, духовни, лични, за да бъдат сияйни пространствата за бъдещите поколения.

